

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah štev. 3.

Št. 15. V Ljubljani, 15. avgusta 1895. Leto XII.

Obseg: Važno za naše vinogradnike. — Dobre vrste rži. — Brezmatičnost čebel. — Kako bi se zelenjadarstvo na deželi dalo povzdigniti. — Trtna bolezen antraknoza ali črne koze. — Razne reči. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Važno za naše vinogradnike!

Pred kratkim sta bila po naših listih priobčena dva razglasa, ki se tičeta naših vinogradov in ktera sta tako važna, da je treba nánja opozoriti vsakega posameznika.

Oba razglasa sta danes tudi v tem listu natisnjena, da se morejo gospodarji o njih natančneje poučiti. Želeti bi le bilo, da bi jih tudi županstva po vseh vinorodnih občinah dala oklicati in da bi razun tega tudi gg. župniki blagovolili skrbeti, da ljudstvo o tej stvari ne ostane nevedno. Po naših kmetih se malo bere in zato je treba važne razglase oznaniti v cerkvi in pred cerkvijo, da jih izve tudi priprosto ljudstvo.

Prvi razglas je od deželnega odbora v Ljubljani in zadeva oddajo cepljenih ameriških trt iz deželne trtnice v Ljubljani, iz ktere se bode letos oddalo kakih 50.000 do 60.000 trt. Mali in revni posestniki bodo dobivali trte brezplačno, drugim se bodo pa prodajale po 7 gld. 100 trt. Za oboje je pa treba prositi, in sicer kmalu. Dotične prošnje je treba že do 15. septembra t. l. ustmeno ali pismeno vložiti pri kmetijskih podružnicah, ali pa pri županstvih, da jih ti potem skupno predložijo deželnemu odboru. Kdor ima za novi nasad že kaj sveta prekopenega, ali kdor ga hoče prekopati še to jesen, naj se nemudoma zglašuje za trte. Da bode potrebne prošnje lažje delati, dala je kmetijska podružnica v Novem Mestu nalašč natisnit obrazce za take prošnje. Te obrazce prodaja tudi g. J. Krajec v Novem Mestu po 2 kr. komad.

Drugi važni razglas je pa od c. kr. okrajnega glavarstva v Krškem in se tiče brezobrestnih posojil,

ktera se dovoljujejo gospodarjem, ki hočejo svoje uničene vinograde zopet na novo nasaditi, pa jim primanjkuje v to potrebnega denarja. Prošnje za taka posojila je tudi vložiti do 15. septembra t. l. pri c. kr. okrajnem glavarstvu. Tem prošnjam je priložiti posestni list, izpisek iz zemljiške knjige, načrt, kako se bo delo vršilo, in popis stroškov, potrebnih za to delo. Potrebne obrazce za te prošnje, kakor tudi za načrt dela in popis stroškov, dobiti je brezplačno pri okrajnih glavarstvih. Kakor utegne biti že znano, se mora vsak prosilec zavezati, da bode dal posojilo vknjižiti (intabulirati) na svoje stroške. Dovoljena posojila se ne dajejo hkrati na roko, ampak v obrokih, ki se ravna po tem, koliko dela je že izvršenega.

Po drugih krajih se ljudje pridno zglašajo za to in za ono in prosijo podpore, kjerkoli se je nadejajo, da si pomagajo iz stiske. Posnemajmo jih tudi po naših krajih, kajti uničene vinograde bo le zopet treba na novo zasajati, če si hočemo zboljšati sedanji položaj.

Dobre vrste rži.

Ako hočemo, da nam bo poljedelstvo uspevalo, skrbeti moramo za bistveno zboljšanje pridelkov.

Neobhodno potrebno sredstvo k temu pa je — kakor je znano vsem izvedenim kmetovalcem — umno menjavanje semen. Pri tem pa je treba imeti vedno pred očmi, da naj se za izmeno vzame vselej le tako seme, ki je bilo preizkušeno v slabših podnebnih razmerah, ki je torej popolnoma utrjeno in sposobno kljubovati vremenskim neugodam vsled naših zimskih, kakor tudi pomladanskih mrazov in ujim.

Mnogokrat se je že dokazalo, da ima vse te lastnosti le po skrbni in dobro pre-mišljeni vzgoji požlahtnjeno seme iz gorskih krajev. Kakor povzamemo iz številnih spričeval, sta se posebno obnesli dve vrsti rži: Bahlsenova imperijalna rž in rž trijumf.

Ti dve vrsti rži goji že zunaj avstrijskih mej dobro znani Ernest Bahlsen v Pragi strogo po načrtu v določenih pogorskih legah, ter imata ne le v naši državi, marveč tudi v Rusiji in Nemčiji postavno varstveno znamko.

Od leta 1888. narejeni poskusi z Bahlsenovo ržjo, in sicer v nižavah in v visokih pogorskih legah, na dobrih, kakor tudi na slabih, popolnoma nepognojenih ali le slabo pogoojenih tleh, so pokazali, kakor razvidimo iz mnogih spričal ter uradnih potrdil, pri zelo skromnem semenu celo v izvanredni suši 1893. l., pri neizmerno strogih zimah 1892. in 1894. l. tako ugodne uspehe, da so jo uvedli na mnogih grajščinah, in kaže se, da bo še zelo važna za kmetijstvo.

Celo merodajni veljavni možje v Nemčiji in v drugih državah priporočajo Bahlsenovo imperijalno rž in pa rž trijumf, če prav so sicer protivni uvozu avstrijskih pridelkov.

Časopis „Deutsche landw. Presse“ v Berlinu, ki slovi kot eden prvih v vsi evropski strokovni literaturi, izprosil si je poročil naravnost od nemških kmetovalcev, ter poroča med drugim (št. 67. in 04.) naslednje:

„Od gojiteljev žitnih semen vzbuja največ pozornosti gospod Ernest Bahlsen v Pragi. Vsled tega smo pri njem naročili večje število bilk in klasov njegove rži trijumf. Povprečno dolgost bilke smo namerili 192 cm, slama je bila kakor trstje (ločje), klas pa kaže podoba 39. Žal, da se je klasje na poti nekoliko poškodovalo; nekateri poznej doposlani klasi so še polnejši ter za 2—4 cm daljši nego ta, ki ga kaže podoba 39.“

Poročilo o poskusih z Bahlsenovo ržjo smo prejeli od ravnatelja v Schmidtdorfu na grajščini Hvalkovo (v Poznanju). On piše dne 21. julija 1894. . . . „Z Bahlsenovimi pridelki sem nenavadno zadovoljen. Pred dvema leti sem prejel od Bahlsena 1 hl imperijalne rži (150 funtov). Vsejal sem jo v vrste po 10 palcev saksebi na $5\frac{1}{2}$ juter, namlatil 86 stotov (centov). Dalje sem prejel 10 funtov rži trijumf ter sem je pridelal $4\frac{3}{4}$ stota. Rž je prezimila jako dobro, klasje je imela čudovito lepo, slamo $2\frac{1}{2}$ m dolgo; obe vrsti sta se čudovito razkošatili. Obe vrsti moram priporočati v vsakem oziru. V bodoče bom sejal samo ti dve vrsti.“

Nočemo navajati druga poročila in uradno spričevalo, ki spričuje celo „60-eri“ pridelek; omenjamo pa vender, da so nam navzlic neugodni zimi 1894/95. l., ko je v vzhodnih deželah našega cesarstva, zlasti pa v Galiciji, bilo treba skoro 40% zimske rži podorati, redno dohajala poročila, slična poročilu župnika Teleka iz Radave. On piše: „Pridelek čudovit! Naša domača rž je dala v tem letu šestkratni pridelek, rž trijumf nasprotno, pridelana na različni zemlji (celo na peščeni), je dala, kakor sem sam skusil, 40kratni

pridelek“. (Radava, 11. julija 1895. Ks. Teleka, župnik).

Mnogi gospodarji pa naredé pri setvi Bahlsenovih pridelkov (tudi pšenice in ječmena) to veliko napako, da za seme vzamejo toliko zrnja, kolikor od domačih vrst. To je popolnoma napačno, kajti imperijalne rži in rži trijumf zadošča že polovica ali celó tretjina semena, ki se sicer porabi na enakem prostoru. Le tako se more setev popolnoma razviti in razkošatiti ter nam pride navidezno drago seme v resnici le po ceni.

Primerjalni poskusi, ktere so naredili na neki visoki gori z močno strmino proti severovzhodu, z mrzlo zemljo, brez gnojilve ter na peščeni, nepognojeni ilovici s temi le vrstami rži: imperijalna, trijumf, probstajska, montanjska, šlanstedtska in mnoge druge, so pokazali, dasiravno se je seme rži trijumf vsejalo še le v novembru ter pred zimo ni moglo več cimiti, naslednje posledice.

Šlanstedtske se je moralo podorati do 60%, montanjska, probstajska in nektere druge so bile zeló redke, z mnogimi gluhimi, na pol praznimi klasi, od imperijalne rži in rži trijumf pa je imel vsak grm, kakor navadno, 12 do 32 in več bilk, z 20 cm dolgimi klasi; ti pa povprečno po 80 do 100 zrn. Poleg tega je stala pokonci kakor zid, celó takrat, ko so druge vrste rži že davno polegale.

Rž trijumf se more z uspehom sejati še v novembru po repi in po poznem krompirju ter se čudovito razvije po prvem toplim dežju spomladi, celó navzlic temu, če so tlá takoj po setvi zmrznila. Isto lastnost ima tudi imperijalna rž, ki pa se mora zgodaj vsejati, najbolje že v avgustu, ali v prvi polovici septembra. S tem pa nočemo nikakor trditi, da bi bila setev te rži v mesecu septembru škodljiva.

K posebnim prednostim rži trijumf spada med drugim to, da pozno cvete, vsled česar je v planinskih krajih mraz in pomladne plobe ne oškodujejo. Slama je na oralu za 25 do 30 gld. več vredna ter tako popolnoma pokrije troške za žetev.

Kakor smo že omenili, sta ti dve vrsti rži Bahlsenov pridelek v postavnem varstvu, in gojitelj nas opozarja (z ozirom na to, da nekateri trgovci za semena, ki z ržjo trijumf niso v sorodstvu, zlorabijo naslov „Bahlsenov pridelek“ ter se ne sramujejo, posluževati se Bahlsenovih razglasov od besede do besede) na to, da se pravo, izvirno seme njegovega pridelka dobiva le pri njem v Pragi, za dežele Galicijo, Bukovino, avstrijsko in prusko Slezijo, Rusijo, Rumunijo, gorenjo Ogersko pa pri njegovi tvrdki v Krakovem, in sicer pod varstveno znamko, ker on nima nikakih zastopnikov.

Vse drugo, kar se prodaja pod naslovom rž trijumf, imperijalna rž itd., je v ugodnih slučajih le poznejši pridelek, nikakor pa ne izvirno seme.

Podoba 39.

Brezmatičnost čebel.

Večkrat se zgodi, da posamezni ulji svojo matico izgubé. Vzroki so različni; včasih roparice ali celo domače delavke matico umoré, ali jo nepreviden čebelar pri izpodrezavanju ali pri kakem drugem delu zmečka, ali pa matica vsled starosti umrje; največkrat pa se pri prašitvi izgubi.

Ulji, kateri nima matice, pride sčasoma ob vse čebele, ako mu čebelar druge matice ali matičnega lončka ali vsaj nezadela zalege ne omisli.

Z rodovitno matico ulju vsegdar lahko pomagamo, z nerodovitno matico, z matičnim lončkom in nezadela zalego le ob času trotov, kateri nerodovitno matico oplode.

Z matičnim lončkom tudi ob času trotov težko pomagamo slabo čebelnim uljem, še teže pa z nezadela zalego. Predno se namreč matica izleže in oplodi, je ulj skoraj brez čebel. — Kako spoznamo, da ulj nima matice?

A. Vnanja znamenja:

Bezmatičnost najlože spoznamo pri roju, kateri še nima nič, ali ima le malo satovja. Čebele takega ulja močno šumé, vro trumoma iz žrela, tekajo z razprtimi krili po bradi in prednji končnici, potem se pa zopet hitro vračajo v ulj. Ako takemu roju ne pomagamo kmalu, vrne se v prejšnje stanovanje, ali pa se preseli tudi v kak drug ulj.

Pri plemenjakih ali rojih, kateri imajo uže veliko satovja in medu, je tudi opaziti našeta znamenja, ali niso tako očitna. Najlaglje jih je še opaziti proti večeru, ko čebele prenehajo letati.

Druga znamenja so:

1.) Ako pri brezmatičnem ulju potrkamo na končnico ali jo odpremo, slišimo neko žalostno šumenje, katero ne potihne naenkrat, temveč le počasi jenjuje; zdrav ulj pa močno zašumi, toda kmalu utihne.

2.) Ako v odprt ulj pihnemo, se ne zaženo čebele v nas, ampak lezejo, žalostno šumeč, v satovje.

V 14 dneh se brezmatičen ulj toliko pomiri, da ga po dcsedaj navedenih znamenjih ni lahko spoznati. Paziti je na ta le znamenja:

1.) Čebele letajo le slabo na pašo, nanožnino prinašajo v majhnih in ne polnih kepcah.

2.) Iz ulja in k ulju ne letajo naravnost. S paše se vračajo kmalu, in sicer večkrat prazne.

3.) Brezmatičen ulj, kterega roparice posebno rade napadajo, se le slabo ali nič ne brani.

4.) Brezmatičen ulj tudi po končani paši ne preganja trotov.

5.) Ako ima kakšen ulj vedno manj čebel, je tudi navadno brezmatičen.

B.) Notranja znamenja:

1.) Ulji, kateri nima od srede aprila do meseca avgusta delavske zalege, je brezmatičen ali pa ima nerodovitno ali neoplojeno matico.

2.) Ako ima roj, kateri bi moral imeti staro, rodovitno matico, osnutke matičnih lončkov, je tudi sumnjiv.

Kako bi se zeljenadarstvo na deželi dalo povzdigniti.

Vsakdo mi mora pritrditi, da za sadjarstvom in za vinogradstvom zavzema v narodnogospodarskem oziru zeljenadarstvo važno mesto v kmetijstvu. Vender pa smo prisiljeni priznati, da je ta stroka osobito na deželi zelo

zanemarjena. Koliko sitnostij ima gospodinja pri kuhi, dasi ima polno kaščo žita, zabele in mleka zadosti; a vender ne ve, kaj bi skuhala družini, da bi jo zadovoljila. Včeraj žganci, zelje; danes močnik in kaša i. t. d.; to se ponavlja dan za dnevom. Posli pa so se preobjedli in naveličali enakorne hrane, polagajo žlice na mizo in godrnjaje ustajajo in jezni odhajajo od jedi. Kako dobro pa jim dene spomladi, ko se prične solata, pozneje kumare in fižol; no, to jih je veselje gledati, ko se hitro prazni skleda, in poslušati njihove nedolžne burke. Pride pa zopet jesen in z njo zopet kisli obrazi. Večkrat sem se že vprašal, bi li ne bilo mogoče, da bi naše gospodnje imele prikuh tudi tedaj, kadar narava spi, in sicer zadosti in različnih prikuh? Prišel sem do popolnega prepričanja, da se temu da pomoči, če se le da gospodinjam prilika, spoznavati različne njim še neznane rastline zeljenadarstva.

Kje pa bi dobile to priliko? V prvi vrsti na šolskem vrtu, ker ta ima nalogo, pečati se s to stroko. Da pa moji občani ne bodo mislili, da na nje lete naslednje vrstice, primoran sem izjaviti, da je njihovo zeljenadarstvo visoko nad zelenjadarstvom sosednih fara. Obredel sem že več ko polovico Kranjske in zato lahko govorim iz skušnje. Kako pa je marsikje? Kakšne vrste solata se seje — glavnote ne poznajo — kumare grenke, fižol v stročju polen nitij i. t. d., same vrste, ki potrebujejo ogromno veliko zabele. Koliko vrst rastlin je, ki bi ne smele manjkati pri nobeni kmetški hiši, pa jih, na pr. oboje kolerab, endivije in mnogo v prikuho in začimbo spadajočih, niti po imenu ne poznajo. Kolikokrat se čuje: „Mati, jaz sem pa na tržni dan nekaj jedel, ne vem kaj je bilo, a dobro je bilo, ti pa ne znaš kaj takega napraviti mi za priboljšek; saj ve kmetške ženske možem ne znate postreči!“ „E, saj bi tudi jaz naredila, ko bi imela!“ Iz tega je razvidno, da tudi naš kmet ve ceniti in razločevati posamezne vrste zeljenadarskih rastlin. Še vsak krompir mu ni všeč, če ima doma dobrega, če prav bi bil lačen. Takoj izusti besede: „To je pa bolj za prasiče“. In vender so kraji, koder se ali radi revščine ali radi trmoglavosti ne vpeljejo dobre vrste zeljenadarskih rastlin. Tukaj naj poseže vmes učitelj vrtnar. Toda že čujem odgovor marsikterega kolege: „Saj nimam vrta!“ Le počasi dragi moj! Če ga nimaš, si ga pa skusi napraviti. Začetek bo težak, ovir mnogo, a pri trdni volji in vztrajnosti se da povsod narediti, tudi na sami skali, kakor je ravno pri nas. Moj nasvet je kratek: Poskusite, dragi kolegi, ki nimate vrtov, in v par letih bode šolska občina rade volje kupila toliko sveta, kolikor ga je ravno za napravo šolskega vrta potrebno.

Vzemite v najem kak pripraven prostor, obdelajte ga lepo in spremenite ga v nekak šolski vrt, pokažite ga temu ali onemu, darujte iz njega to ali ono reč, in ko bo ljudstvo spoznalo, da se tudi učitelj razume na vrtnarstvo, in sicer v veliko večji meri nego ono, ko bo videlo, da goji rastline, kakeršnih oni še poznali niso, reklo bo: „No pa kupimo šoli kak svet, bomo vsaj k semenom prišli, saj jih mi ne moremo in tudi ne vemo kje kupovati.“

Toda en sam učitelj vrtnar ne more vse priporočane vrste zeljenadarskih rastlin saditi. Tu je treba delati s skupnimi močmi. Kar ima eden dobrega, naj da drugemu; ta naj pa zopet povrne s tem, česar oni nima. Najlože bi se dalo to doseči, ko bi se vsi učitelji, ki imajo šolske vrtove, pri okrajnih učiteljskih konferencah pomenili o dobrih vrstah posameznih rastlin, ki jih posamezni že imajo, potem pa, ktere bi se od drugod

naročile za poskušnjo. En sam veliko semen ne more niti naročiti niti sejati, a poskusi naj eden nekaj drugi nekaj, in kolega naj poroča kolegu o uspehu. Na ta način bi v malo letih imeli zeljenadarski oddelek na šolskem vrtu na taki stopinji, kakeršno si le želeli moremo. To bi ne bil nikak eksperiment; če te je go-ljufala ena reč, odškodovala te bo druga, o ktere dobrem uspehu ti bo poročal kolega. Ako bodo pa enkrat šolski vrtovi na visoki stopinji zeljenadarstva, povzdignilo se bode i ono posameznih krajev in okrajev.*)

Peter Pogačnik, učitelj v Čatežu.

Trtna bolezen antraknoza ali črne kože.

Spisal Ivan Bolle,

ravnatelj c. kr. kemijsko-kmetijskega poskušališča v Gorici in v Spletu.

(Konec.)

Mazanje opravljamo s priprostim, 5 centimetrov debelim čopičem. Še bolje je skoro, če si sami napravimo čopič iz cunj, skupaj zviti in pritrjenih na lesen roč; pri delu pa moramo čopič tako držati, da nam tekočina ne bo kapala na roko, kajti posebno na opraskani ali drugače ranjeni roki bi nas to zelo peklo. Če se pa okapamo in čutimo nasledke, operimo hitro roko z lugom in potem jo namažimo z oljem ali z mastjo. Najbolje pa je, če si namsžemo roki z oljem ali z mastjo še prej, predno se lotimo dela. Key si je pri tem delu kaj lahko pokvariti obleko, oblecimo, kar imamo obrabljjenega, da se obvarujemo škode.

S čopičem namažimo najprej najvišje mladike, potem nadaljujemo delo navzdol proti steblu, a ustavimo se z namočenim čopičem nekoliko dalj časa tam, kjer mladike iz debela rastejo, da se dobro napijejo bolj zgrbančeni trtni deli. Akopram se glivica ne prime starega lesa je vender koristno, da ga namažemo, ker se morda v razpoklinah njegovega luba zadržujejo drobtince bolnega listja, iz katerih se spomladi lahko zopet izcimi bolezen.

Kakor smo uže omenili, je najugodnejši čas, da se namažejo bolne trte, kakih 15 do 20 dni prej, kakor se napne in odpre popje. Prav za prav smo dosegli najboljši uspeh, ako smo namazali trte prav takrat, ko je napeto popje izpahnilo tisto volno, ktera se prikazuje neposredno pred lističi. Mazanje v tej dobi lahko za en teden ali dva ustavi rast, a pozneje dohiti trta, kar je zamudila, tako da se ob cvetju ali malo pozneje ne pozna razloček glede razvoja mladik med zdravo in zdravljeno trto.

Nekateri francoski vinogradniki se poslužujejo tega kasnega ravnanja, da se uspešno obranijo mraza in slane, ki navadno napadeta neke zgodnje trtne vrste ali vinograde, ki so po svoji legi podvrženi tem neugodam.

Nekoliko dni po končanem mazanju dobe stebila in mladike črnojavno barvo, ki se obrani dolgo časa. Na take trte ne lezejo polži, kateri naredé včasih znamenito škodo s tem, da ogrizejo mlade poganjke. Tekočina iz zelene galice pokonča tudi razne škodljive mrčese, kateri imajo pod trtnim lubom svojo zalego.

Listi namazanih trt so bolj živozeleni od onih zdravih trt, in to nam dokazuje, da jih je zdravilo okrepčalo. Takih listov, pa tudi dotičnih trt in grozdov, ne napadajo črne kože, ali pa se jih lotijo tako neznaatno, da ni po njih nobenih zlih nasledkov.

Skratka, popisano zdravilo zavaruje trte popolnoma proti poškodovanju po zajedavi glivici, ne da bi kaj ško-

dilo popju ali trtni rasti. Pri vsem tem je mogoče, da se v kakem letu in v gotovih legah, ki so razvoju bolezni zelo ugodne, ali pa na takih trtah, ktere so jej močno podvržene, — zlasti če nismo namazali trt o pravem času, — antraknoza zopet precej močno prikaže in da naredi škodo v vinogradih.

V takih primerljajih naj se enako ravnanje ponovi v naslednjem letu, to je, namažejo naj se trte z isto tekočino prvokrat 25 ali 30 dni pred zgoraj navedeno normalno dobo, preden se namreč napne popje, in potem še enkrat, 8 ali 10 dni kasneje*).

Toda navadno zadostuje, da trte namažemo enkrat, a takrat skrbno in o pravem času.

Lek in delo nas staneta prav malo**) in se izplačata obilno v dvojnem oziru. Ohranita nam sad in trto, ktera bi drugače ali v malo letih poginila, ali pa revna ostala in malo grozdja rodila.

Razumni vinogradniki vseh dežel, in nekateri tudi pri nas, so uvedli mazanje trt z raztopino žveplene kisline in zelene galice med navadna dela, ktera opravljajo vsako leto v svojih vinogradih, da se s tem obvarujejo znatne škode, ktero bi jim lahko prizadele črne kože (antraknoza).

V zadnjih letih je ta bolezen naredila precej škode v mnogih naših vinogradih v nižavi in po brdih; seveda tam, kjer se niso brigali za mazanje. Zato priporočamo vinogradnikom, naj nikar ne opuščajo zdravljenja trt, ktero je znanstveno in po mnogih izkušnjah spoznano kot zanesljivo uspešno.

Razne reči.

— **Vpliv svitlobe, prodirajoče skozi barvano steklo, na rast rastlin.** Brez svitlobe rastlina hira in gine. Da bi pa barva svitlobe, prodirajoče skozi steklo, imela poseben vpliv na rastline, to mnogim ni še znano. Še le v novejšem času so mnoge temeljite skušnje pokazale, da dosedanji nazor na vpliv svitlobe ni povsem istinit. Dokazalo se je namreč, da v steklenjaku, imajočem žolto barvane šipe, rastlinstvo najbujneje raste. Kaj znameniti uspehi so se dosegli tudi pod vijoličastim steklom. Ako se ta učnek naznači s številko 150, doseže se z modro barvanim steklom samo 120, z belo barvanim 100, z navadnim, nebarvanim pa samo 10. S temi poskusi je bilo dokazano, da žolto in modro steklo najbolj ugaja rasti rastlin, na kar se bo gotovo jemal ozir pri narejanju novejših in količkaj dražjih steklenjakov.

— **Razpoke na rokah** se najprej zacelijo po zmesi iz medu in svežega, nesoljenega masla.

— **Kako se zmrzla jabolka napravijo zopet uporabna.** Jabolka, ki zmrznejo v prostoru, ki ni zavarovan pred mrazom, denejo se v posodo in zalijejo z mrzlo vodo, tako da stoji za kaka 2 cm nad njimi. Čez malo časa se jabolkom jame luščiti ledena lupina. Na to se voda izlije in jabolka se s suhim suknom obrišejo in potem spravijo v primerno toplo

*) Na Francoskem in tudi v Algeriji so popolnoma zatrli antraknozo celó na takih trtah, ktere je kljubu zdravljenju z železnim vitrijolom napadala ta bolezen. Rabili so v ta namen 10 odstotno raztopino angleške žveplene kisline. Ker so delo opravljali takrat, ko je bilo popje uže napeto, pognalo je to nad 15 dni pozneje kakor po navadi, a trta ni trpela vsled tega nobene škode in tudi noben popek ni bil pokončan. Mi svetujemo dodatek 2 % zelene galice, ker po njej počrni namazano površje in po tem se spozna ali je bilo namazanje popolno ali ne; če ni bilo, ponovi se delo še enkrat na tistih mestih, ktera še niso namazana. Ta dodatek obvaruje tudi trte dolgo časa polžev in drugih žuželk, ki se rade prikazujejo na trtah, kadar začenejo zeleneti.

**) Zdravilo stane okoli 3 glđ, delo pa 5 do 6 glđ. za vsak hektar vinograda.

*) Kdor bi želel seme kolarabe „globus“, Agnelijnega bisera, solate neapolitanke, raznega fižola, lahko postreže pisatelj teh vrstic.

sobo, kjer zopet postanejo porabna. Isto tako je treba ravnati tudi s hruškami. Pri tem pa je treba skrbno paziti, da jabolka ne zmrznejo še enkrat, kajti potem bi ne bila več za rabo.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 104. Tukajšen posestnik je vzel v zakup njivo, ki ima po posestnikovem zatrdilu $3\frac{1}{4}$ mernika posetve. Čez poldrugeto leto proda posestnik njivo z zagotovitvijo, da ima $3\frac{1}{4}$ mernika posetve, a kupec zmeri njivo ter najde, da meri le 426 štirjaških sežnjev, ne pa 650, kolikor bi jih morala imeti za $3\frac{1}{4}$ mernika posetve. Vsled tega se kupčija razdere in najemnik sedaj tudi zahteva odškodnino, ker je bil vzel v zakup njivo s $3\frac{1}{4}$ mernika posetve, kolikor pa v resnici nima. Posestnik o odškodnini noče nič vedeti in sodišče mu je tudi prav dalo, ne da bi bilo zaslišalo kake priče. Kaj naj stori najemnik, da pride do svoje pravice? Omenjam, da se tu računani na oral 8 mernikov posetve. (M. D. v K.)

Odgovor: Sodišče pač ni moglo drugače postopati, kakor sodbo zavrniti, kajti najemnik nima nikake pravice do odškodnine in mu je tudi nobena oblast ne bo priznala. Najemnik je njivo gotovo uže poprej poznal in jo je zato tudi v najem vzel ter po poldrugetni porabi ni prišel na to, da ima manj posetve. Sicer je pa dajanje v zakup ali prodaja na podlogi posetve prav zelo smešna reč, ker se množina posetve jako močno menja; gnojno njivo morete gosteje posejati, kot slabo: ovsa, ali pšenice, oziroma ajde tudi ne boste enako sejali, in velik je razloček če sejete pod brazdo, po čez, s strojem ali celo s strojem v vrste. Potem so pa tudi krajevne razmere merodajne; to dokazuje uže Vaš izrek, da pri Vas računate na oral 8 mernikov posetve, dočim je pravilno (če se sploh more o pravilnosti govoriti) računati le 6 mernikov posetve.

Vprašanje 105. Krava je imela po teletu veliko mleka in ga je rada dajala. Ko se je pa iz nova ubrejila, izgubila je brž dve tretjini mleka, dasi se vidi na vimenu, da ga ima. Od kod pride to? (Š. B. v Č)

Odgovor: Zakaj krava mleko zadržuje, mi ne moremo vedeti. Če ste tele prodali, oziroma je odstavili, pa more biti to vzrok, ker mnoga krava po naravnem nagibu pridržuje mleko za tele. Bodi to ali ono, ravnajte se po navodilu, ki ga najdete v odgovoru na 22. vprašanje v letošnjem „Kmetovalcu“.

Vprašanje 106. Zapisal sem na nedozorelem lesu vrtnic črne pike in proge, vsled katerih dotična mladika hira. Prerezal sem tako mladiko in našel v njej majhne rumene živalce, bržkone ličinke kake žuželke. Kako se imenuje ta škodljivka in kako jo je treba zatirati? (A. P. v H)

Odgovor: Bolezen povzročuje neka vrsta veš, ki se latinski imenuje „laverna hellerela Dup.“ Ta veša vbada v mladike jajca, iz katerih se izležejo ličinke, ki žive od stržena. Drugega sredstva, ta mrčes zatirati, ni. kakor veše na vrtnicah loviti, napadene mladike pa porezati in sežgati.

Vprašanje 107. Imam več panjev čebel, ki imajo vsi molja. Dasi tukajšnji čebelarji trdijo, da to nič ne škoduje, vendar nimam veselja, te panje pustiti čez zimo. Kaj naj naredim, ali naj jih prodam in druge kupim, ali naj skušam molje pregnati? (J. T. na V)

Odgovor: Kjer so čebele, tam so tudi čebelne veše, ki zalegajo svoja jajca v panje. Če kupite nove panje, dobili boste zopet črve (ličinke veš), ako jih pridno ne zatirate. Priporočamo Vam, s sedanjimi panji naprej čebelariti, a jih pridno snažiti. Molj pa ni res neškodljiv, kajti najraje napada sate z zalego ter te kviri, vsled česar ves panj uniči, da so čebele prisiljene izrojiti, kar se imenuje „moljev roj“.

Vprašanje 108. Zaradi obile predenice sem bil prisiljen uže sedaj deteljo pokositi mesto jeseni. Ali smem to deteljo

živini pokladati, oziroma ali je predenica živini škodljiva? (A. R. v B)

Odgovor: Krmljenje detelje, ki je namešana s predenico, ne škoduje živini; sveže predenico živina res ne je rada, a posušene v senu se ne brani. Opozarjati Vas pa moramo na to, da gre predenično seme neprebavljeno od živine, pride na gnoj in od tam zopet na njivo. Če s takim gnojem gnojite, potem nič ne pomaga sejati čisto deteljno seme.

Gospodarske novice.

* † **Gospod Ivan Rihar**, o kr. vladni tajnik in voditelj črnomaljskega okrajnega glavarstva ter družben član, je umrl po daljši bolezni dne 6. t. m. v Mekinah pri Kamniku. S pokojnikom je naša dežela izgubila glavarja po narodovi volji, ki je v kratkem času svojega samostalnega uradovanja pokazal, koliko se dá narediti za gmotni napredek našega naroda; zato je pa žalost za njim v črnomaljskem okraju občna. Naj počiva v miru!

* **Kmetijska šola v Grmu.** Kakor nam javlja vodstvo te šole, je vis. deželni odbor podaljšal rok za zglasitev za vsprejem v to šolo do 1. oktobra t. l., in z ozirom na to posebno opozarjamo pristojne kroge na razglas, ki je objavljen med inserati pričujoče številke. Prav toplo pozivljemo posestnike, ki imajo za kmetijsko šolo sposobne sinove, da naj jih dajo tamkaj izšolati, ker pri sedanjih razmerah ni misliti na uspešno kmetovanje brez temeljitega strokovnega znanja.

* „**Umno čebelarstvo**“ je naslov knjigi, katero je spisal g. Jernej Černe in jo je založila naša družba Poljudno pisana knjiga obsega na 70 straneh v poljudni pisavi vse ono, kar je potrebno vedeti čebelarjem, ter bo posebno dobro prišla čebelarjem začetnikom. V razjasnilo je pridejanih 47 lepo izdelanih podob, med njimi jako veliko izvornih. Da se knjiga bolje ohrani, ukrenila je družba oddajati jo samo v platno vezano. Knjiga stane v družbeni pisarni 35 kr., po pošti pa 40 kr. Naročnike prosimo, denar po poštni nakaznici ali v pisemskih znamkah v pismu naprej poslati, ker so naročila po poštnem povzetju za naročnike predraga, za družbo pa zamudna.

* **Na premovanja konj**, ki bodo meseca septembra, še enkrat opozarjamo čast. čitatelje, in sicer bodo premovanja dne 2. v Boh. Bistrici, dne 3. v Lescah, dne 4. v Kranju, dne 5. v Kamniku, dne 6. na Vrhniki, dne 7. v Ribnici, dne 9. v Šentjanju in dne 10. v Trebnjem.

* **Za tehniškega vodjo del za zatiranje trtne uši** je imenovan na mesto umrlega g. Reichla gospod enolog Bogoslav Skalicky iz Kraljevega Gradca.

* **Na razglas o oddaji podpore onim članom, ki so prizadeti po potresu**, nahajajočem se v pričujoči številki, posebno opozarjamo vse dotične kroge.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

(Dalje.)

Najobširnejša je bila 7. točka dnevnega reda, ker so, kakor običajno, podružnice poslale več predlogov, tičočih se raznih strok kmetijstva. V prvi vrsti se je obravnavalo o predlogih, tičočih se živinoreje. Podružnica novo meška predlaga: C. kr. kmetijska družba naj v svrhu zboljšanja govedoreje na Dolenjskem kupuje pred vsem murbodenske, oberintalske in švicke bike plemenjake, ter naj se napravijo za vzgojo teh bikov na Dolenjskem tri pe-

pinjere, in sicer za murbodence pri gospodu baronu Bergu v Mokronogu, za oberintalce pri gospodu dr. Gorianiju v Ruperčvrhu in za švicarje na deželni vinarski, sadjarski in poljedelski šoli v Grmu. — Zastopnik novomeške podružnice, gospod Rohrmann, pojasnjuje, da z ozirom na dosedanje izkušnje pač najbolj kaže, vzrejati po Dolenjskem enobarvno živino, in sicer murbodensko, ker je ta najbolj sorodna naši domači živini; nadalje pa tudi oberintalsko pa švicko. Biki naj bi se kupovali doma na Dolenjskem, ne pa drugod, ker je že doma mnogo dobrega zaroda; ker pa ta vender še povsem ne zadostuje, priporoča, da občni zbor sprejme predlog novomeške podružnice. Gospod dr. Romih nasvetuje, naj bi se dajale primerne nagrade onim, ki biko doma vzreajo. Družbeni tajnik, ravnatelj Pirc, izjavlja, da se odbor strinja s predlogom novomeške podružnice, in to tem bolj, ker je na Dolenjskem potreba za biko velika. Dolenjci se bodo morali še intenzivneje poprijeti živinoreje, da nadomestijo škodo, katero jim je naredila trna uš. Nikakor pa ni mogoče, da bi se biki kupovali samo doma, ker jih ni dovolj in jih tudi na omenjenih treh posestvih ne morejo vzrediti toliko, kolikor se jih potrebuje za Dolenjsko. Manjka še vsaj za 25% bikov v deželi. Glavni odbor bode seveda pred vsem kupoval doma vzrejene biko, ako bodo lepi, druge pa, kakor do sedaj, v tujini. Predloga gospoda dr. Romiha govornik ne more priporočati, ker družba nima sredstev za to. Od c. kr. poljedelskega ministerstva dobi družba na leto 2700 goldinarjev podpore za živinorejo; to podporo pa mora porabiti za nakup bikov, tako da ne ostane nič za druge potrebe. Občni zbor je sprejel predlog novomeške podružnice, odklonil pa nasvet gospoda dr. Romiha.

Podružnica za Poljansko dolino predlaga: Glavni odbor naj deluje na to, da se vzamejo v licencovalno komisijo možje izvedenci iz domačega kraja, ker so tem razmere bolj znane in so za nje troški manjši nego za izvedence iz tujih občin. Zastopnik omenjene podružnice, gospod nadučitelj Požar, omenja, da je nekje bil potrjen bik, ki je bil bolj teletu podoben, in sicer zaradi tega, ker licencovanje ni bilo zadostno razglašeno in vsled tega živinorejci niso bili pripeljali svojih bikov. Takim slučajem bi se bilo lahko izogniti, ako bi komisija bila sestavljena iz domačincev. Gospod Rižnar, župan v Radečah, priporoča, naj bi se cene za spuščanje bikov povsod enakomerno določile, ker se sicer pogosto pripeti, da živinorejci upoštevajo le nizko ceno, ne pa kakovost bika. Družbeni tajnik, ravnatelj Pirc, priznava, da je želja splošna, naj bi komisiji za licencovanje bikov bile cenejše; glavni odbor kmetijske družbe je vsled tega že nasvetoval nekatere premembe glede licencovanja, in je upati, da pride ta zadeva že v prihodnjem rednem zasedanju deželnega zbora v pretres. Predsednik komisije naj bi bil vselej živinozdravnik dotičnega okraja; privzela pa naj bi se v komisijo vedno dva živinorejca iz dotičnega sodnega okraja. Začasno licenco naj bi smel podeljevati živinozdravnik sam. Pri glasovanju obvelja nasvet glavnega odbora.

Podružnica v Lescah predlaga: Občni zbor naj sklene, da se za radovljiški okraj nakupijo beljanski biki in naj se oddajo potom dražbe. Zastopnik podružnice, gospod učitelj Simon, priporoča ta predlog, gospod Pogačnik, učitelj v Čatežu, pa mu ugovarja, češ, da imajo Gorenjci itak že lepo živino; kmetijska družba naj bi se zategadelj v prvi vrsti ozirala na Dolenjsko in Notranjsko, ki sta v gospodarskem oziru slabši, in se le potem na Gorenjsko. Družbeni tajnik, ravnatelj Pirc, priznava, da ima leška okolica najlepšo živino na Kranjskem, toda ravno ta prošnja tamošnje podružnice dokazuje, da so tam umni živinorejci. V teku let, odkar niso dobili nobenega bika od drugod, se je živina nekoliko poslabšala in potreba je zopet čiste krvi, da se živinoreja povzdigne na prejšnjo stopinjo. Želja leške podružnice je torej popolnem opravičena. Nasproti predgovorniku izjavi družbeni tajnik, da se glavni odbor enako ozira na vse dele dežele in da nikakor ne daje prednosti Gorenjcem. Odkar je kmetijska družba začela kupovati biko in jih oddajati kmetovalcem, t. j. od leta 1868., je oddala 648 bikov. Od leta 1868. do 1872. jih je delila zastoj;

takrat jih je razdelila enakomerno na Gorenjsko, kakor na Dolenjsko in Notranjsko. Od leta 1872. do 1890. jih je oddajala družba potom dražbe; v tej dobi je res prišlo največ bikov na Gorenjsko, a to zaradi tega, ker so se Gorenjci najbolj zanje potegovali in so prišli celo na Dolenjsko na dražbo. Pri dražbi pa se je seveda moglo ozirati le na tistega, kdor je za biko največ ponudil. Dolenjci pa so se prav malo potrudili, da bi bili dobili biko plemenjake. Od leta 1890., ko družba bikov ne oddaja več po dražbi, ampak za polovično ceno glede na glavnemu odboru došle prošnje, razdelila je Gorenjcem 24, Dolenjcem 29 in Notranjcem tudi 29 bikov. Govornik končno omenja, da družba v Lesce že dolgo ni dala nobenega bika in da bi torej bilo le prav, ako se ugotovi prošnji tamošnje podružnice. Gosp. Rohrmann, pristav vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu, pojasnjuje kmetijske razmere na Dolenjskem in priznava, da so se Dolenjci le malo oglašali za biko plemenjake, to pa zategadelj, ker nimajo sredstev za nakupovanje bikov. Dolenjec je tepen že po trtni uši in se zategadelj ne more meriti z imovitejšim Gorenjcem. Govornik želi, naj bi se družbena podpora primerno razdelila na vse tri dele dežele. Predsednik gospod cesarski svetnik Murnik odločno zavrača misel, da glavni odbor morebiti dela kak razloček med posameznimi deli dežele, da za kak del bolj skrbi, drugemu pa dela krivico; dolenjske podružnice naj se le oglašajo in prepričane smejo biti, da bode glavni odbor njih želje po možnosti uvaževal. Gospod vitez Langer ugovarja, da bi bili Dolenjci indolentni; razmere dolenjskemu kmetu niso pripuščale, da bi se bil v toliki meri zanimal za živinorejo, kakor Gorenjec; sedaj, ko propada vinarstvo, pa se tudi Dolenjec vedno bolj poprijema živinoreje. Družbeni tajnik ravnatelj Pirc izjavlja, da nikakor ni rekel, da so Dolenjci indolentni, navajal je le fakta iz preteklosti; da se pa sedaj Dolenjci posebno zanimajo za umno gospodarstvo, dokazuje najbolje letošnji občni zbor kmetijske družbe, pri katerem imajo Dolenjci večino; nikoli še ni bilo toliko družabnikov iz dolenjske strani pri občnem zboru, kakor letos. Grof Barbo konstatuje, da družbeni tajnik res ni rekel, da bi bili Dolenjci indolentni, da pa se je smisel njegovih besed mogel tako tolmačiti. Pri glasovanju je bil sprejet predlog leške podružnice.

Planinska podružnica predlaga: občni zbor naj sklene, da se kupujejo z državno podporo tudi junice, ktere naj se oddajajo isto tako kakor biki plemenjaki za polovico cene. Družbeni tajnik, ravnatelj Pirc, izjavi, da družba nima potrebnih sredstev, da bi kupovala tudi junice. Zboljšanje živinoreje pa se sploh poprej doseže z dobrimi biki, ki lahko oplode na leto 80 do 100 krav, kakor s kravami, ki k večjemu vsega skupaj dajo po osem telet. Zatorej nasvetuje, naj se predlog planinske podružnice odkloni. Občni zbor je temu nasvetu pritrnil.

Podružnica v Bohinjski Bistrici predlaga: Glavnemu odboru se naroča, da pri deželnem odboru izposluje podporo, ktero naj dobi okrajni živinozdravnik v Radovljici, ki naj bi prihajal redno vsak mesec v Bohinj. Zastopnik podružnice, čast. gospod župnik Ažman, priporoča ta predlog z ozirom na število živine v Bohinjski dolini in z ozirom na oddaljenost Bohinja od Radovljice. Gospod učitelj Pogačnik izraža željo, naj bi se okrajni živinozdravnik nastanil v kraju, kjer je središče živinoreje, ne pa v Radovljici, ki leži ob periferiji okraja. Družbeni tajnik, ravnatelj Pirc, omenja, da pač ne bode zadostovalo potrebam, ako pride živinozdravnik enkrat na mesec v Bohinj, ali bolje je vender nekaj, kakor nič. Z ozirom na Pogačnikov predlog naglašajo, da ima okrajni živinozdravnik s sanitarnimi razmerami toliko posla v pisarni, da mora biti nastanjen na sedežu okrajnega glavarstva. Ako hoče ljudem ustreči, mora hoditi zdraviti živino izven uradnih ur. Živinoreja je za Gorenjsko to, kar je vinoreja za Dolenjsko, zato naj bi večje občine skušale dobiti svojega živinozdravnika, zlasti, ker je deželni zbor dovolil izdatne podpore tistim živinozdravnikom, ki bi se nastanili izven sedeža okrajnih glavarstev. Govornik priporoča predlog podružnice v Bohinjski Bistrici, ktere ga občni zbor odobri.

Črnomaljska podružnica predlaga: Občni zbor naj sklene, da se v povzdigo živinoreje priredi leta 1895. premovanje govedi v Črnomlju. Občni zbor je sprejel nasvet družbenega tajnika, da naj se glavni odbor pri razdelitvi krajev za premovanje ozira na željo črnomaljske podružnice. — Novomeška podružnica predlaga, naj se glavni odbor pri oddaji plemenskih ovnov ozira tudi na Dolenjsko. Predlog je bil brez ugovora sprejet. — Podružnica v Lescah predlaga, naj se v svrhu zboljšanja ovčje reje v podružničnem okolišu vpeljavajo in razdeljujejo ovni ukviškega plemena, ker taki v Lescah najbolj ugajajo. Zastopnik podružnice, gospod učitelj Simon, priporoča ta predlog. Tudi družbeni tajnik, ravnatelj Pirc, ne ugovarja predlogu, omenja pa, da ni pravega razloga proti bergamaškemu ovnom, s katerimi se povsod jako hvallijo. Pri glasovanju je bil sprejet predlog leške podružnice.

Novomeška podružnica predlaga, da naj se za poskušnjo da na Dolenjsko, zlasti v okolico Št. Jarnejsko, brezplačno pet mrjascev berkširskega plemena, in sicer takim gospodarjem, ki so vneti za prasičjo rejo. Zastopnik novomeške podružnice, gospod pristav Rohrman, utemeljuje ta predlog pravi, da okolica ob spodnji Krki Kranjsko tako rekoč zalaga s prasiči, zato se mora najprej tam poskrbeti za zboljšanje plemena. Do sedaj smo imeli jorkširsko pleme, ki je sicer dobro, ali za naše razmere premehko. Mladiči pogosto bolehalo. Govornik zategadelj nasvetuje za poskušnjo nakup peterih berkširskih mrjascev. Berkširsko pleme je sicer tudi na Angleškem doma, toda iz bolj mrzlih krajev, je utrjeno in se lahko pase. Praseta se hitro razvijajo. Na Angleškem to pleme vedno bolj izpodriva jorkširce, in tudi na Štajerskem so je že vpejali. Grof Barbo sicer ni proti berkširskemu plemenu, vendar je za jorkširsko pleme, katero redi že mnogo let in ga skušnja uči, da ni mehkužno ter da tudi na prostem prav dobro uspeva. Najboljše priporočilo za to pleme je pa to, da ljudje silno radi kupujejo prasičke tega plemena. Družbeni tajnik, ravnatelj Pirc, se strinja z grofom Barbom. Jorkširsko pleme je res najboljše in jako priljubljeno; berkširci pa niso najboljši, ker ostanejo premajhni, kmetovalec pa gleda le na to, koliko prasič tehta, kadar ga proda. Glavni odbor ne more nasvetovati, da bi se 5 mrjascev berkširskega plemena zastonj razdelilo, pač pa je za to, da jih družba nakupi in potem odda za polovično ceno. Glede prasičje reje se Dolenjci pač ne morejo pritoževati, da se družba na nje ne ozira; od podpore, namenjene za prasičjo rejo, pride devet desetink na Dolenjsko. Pri glasovanju se sprejme nasvet glavnega odbora, da družba kupi pet mrjascev berkširskega plemena in jih odda kmetovalcem v Št. Jarnejski okolici za polovično ceno.

Novomeška podružnica predlaga nadalje, naj c. kr. kmetijska družba skrbi za to, da se priredi po dolenjskih občinah potno predavanje o obdelovanju in gnojenju travnikov in o pridelovanju krme po njivah. Predlog obvelja brez ugovora. Črnomaljska podružnica predlaga, naj kmetijska družba na pristojnem mestu izposluje, da dobe viničaki po krajih, koder je trtna uš uničila vinograde, okoreninjene ameriške trte zastonj, ali pa vsaj po znižani ceni. Predlog obvelja brez ugovora, isto tako tudi iste podružnice predlog, naj se v vinorodnih krajih nastavijo okrajni poverjeniki, ki naj bi pazili na to, da se naprava novih vinogradov glede rigolanja, cepitve, saditve itd. vrši pravilno.

(Dalje prihodnjič.)

Razglas

o delitvi podpor onim članom c. kr. kmet. družbe kranjske, ki so posebno prizadeti po potresu ter so podpore potrebni.

Glavni odbor je dobil od raznih stranij 630 glđ. z naročilom, da naj jih družba po svoji previdnosti razdeli onim kmetovalcem, ki so posebno prizadeti po potresu. Vsled tega družba pozivlje vse one člane, ki menijo, da so potrebni take podpore, da vložijo prošnje do

15. septembra t. l.

pri podpisnem odboru. V prošnji je na kratko utemeljiti potrebo podpore in popisati premoženjske razmere posilčeve.

Resničnost v prošnji navedenih razlogov mora potrditi pristojni farni urad.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, dne 15. avgusta 1895.

Št. 13418.

Razglas

Vsled postave z dne 28. marcija 1892. l. št. 61. drž. zak., se dovoljuje tistim posestnikom, katerih vinogradi so uničeni od trtne uši, in kateri so zaradi trtne uši v začasni stiski, za obnove vinogradov z ameriški trtami neobresten predjem v denarjih iz državnega in deželne zaklada.

To se daje s tem pristavkom na znanje, da se morajo dotične prošnje, ktere so s prilogami vred nekolekovane, vložiti najdalje do

15. septembra 1895. l.

pri c. kr. okrajnem glavarstvu, ker se na vse po tem roku vložene prošnje za delavno dobo 1896 leta ne bi moglo ozirati.

Prošnjam je treba priložiti: 1.) posestni list; 2.) zemlje-knjižni izpisek; 3.) načrt, kako se bo vršilo delo, in preudarek stroškov.

Obrazi za prošnjo in za gori omenjeni načrt se dobijo brezplačno pri c. kr. okrajnem glavarstvu.

C. kr. okrajno glavarstvo v Krškem,

dne 22. julija 1895. l.

Št. 9837.

Razglas.

Ker se je glasem telegrama visokega c. kr. ministerstva za notranje stvari z dne 27. julija t. l., št. 22.020., med prasiči, poslani iz Bosne na trg v Dunajskem Novem Mestu dokazala svinjska kuga, zato je deželna vlada ukazuje nastopne odredbe:

1.) Uvažati za trgovino namenjene ali zánjo pripravne prasiče iz osvojenega ozemlja Bosne in Hercegovine na Kranjsko je prepovedano.

V to vrsto spadajo vsi takšni prasiči, ki imajo manj žive teže nego 120 kilogramov.

2.) Uvažati po železnici rejne ali na pol rejne pitane prasiče, in za take veljajo prasiči, imajoči najmanj 120 kilogramov žive teže, iz osvojenega ozemlja na Kranjsko je dopuščeno pod pogoji, razglašeni s tuuradnima razglasiloma z dne 3. julija t. l., št. 8610., in z dne 9. julija t. l., št. 8895., pod katerimi je bil uravnan prasičji promet iz Ogrske in Hrovaške, kadar so za uvoz določeni prasiči iz krajev, prostih svinjske kuge, in deželna vlada v Sarajevu izjavi, da ne prihajajo iz zapornega ozemlja.

Do zdaj je okužen Brčki okraj, in je torej uvažanje prasičev iz tega okraja na Kranjsko brez izjeme in brez ozira na njih težo prepovedano.

3.) Uvažati po železnici zaklane, pa ne še razsekane prasiče iz imenovanega ozemlja na Kranjsko sicer ni prepevedano, toda je odvisno od pogojev, izdanih v poprej navedenem razglasu.

4.) Kot železniška postaja, v kateri se smejo izkladati take pošiljatve prasičev in svinjskega mesa za Kranjsko, je za s tem določeni konsumni kraj Ljubljano določena samo postaja Ljubljana c. kr. priv. južne železnice.

Vsa druga določila zgoraj navedenih dveh razglasov za prasičji promet z Ogrsko, oziroma Hrovaško, zlasti v kolikor je bilo v njih uravnano postopanje zoper nepravilno dospelo ali z okuženimi prasiči mešane prasičje pošiljatve ali zoper pošiljatve svinjskega mesa, uvoženega proti tem določilom, imajo zmiselno tudi za pošiljatve prasičev in svinjskega mesa iz Bosne in Hercegovine v Ljubljano polno veljave.

Te odredbe se pod izogibom kazenskih nasledkov po zakonu z dne 24. maja 1882. l., drž. zak. št. 51., oziroma § 46. občnega

zakona o živinskih kugah, in k temu zakonu izdanega izvršitvenega ukaza drž. zak. št. 35. in 36. iz leta 1880., s tem dajo na občno znanje.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 27. julija 1895.

Št. 9906.

R a z g l a s.

Glasom telegrama visokega c. kr. ministerstva za notranje stvari z današnjega dne, št. 22.272., je kraljeva deželna vlada v Zagrebu mesto Mitrovica v Slavoniji zaradi svinjske kuge zaprla za izvoz prasičev.

Z ozirom na tuuradni razglas z dne 9. julija t. l., št. 8495., je zatorej **brezizjemno in brez ozira na njih živo težo prepovedano** tudi iz tega mestnega ozemlja uvažati prasiče na Kranjsko.

To se s tem daje na občno znanje v ravnanje in pod izogibom kazenskih nasledkov po zakonu z dne 24. maja 1882. l. drž. zak. št. 51., eventualno po § 46. občnega zakona o živinskih kugah in k temu zakonu izdanega izvršitvenega ukaza, drž. zak. številki 35. in 36. iz leta 1880.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 28. julija 1895.

Št. 9915.

R a z g l a s.

Glasom brzojavnega naznanila visokega c. kr. ministerstva za notranje stvari z dne 28. t. m., št. 22.172., je svinjska kuga razširjena tudi v komitatu Raba na Ogrskem.

Z ozirom na tuuradni razglas z dne 3. julija t. l., št. 8510., je zatorej **brezizjemno in brez ozira na njih živo težo prepovedano**, uvažati prasiče na Kranjsko tudi iz komitata Raba na Ogrskem.

To se s tem daje na občno znanje v ravnanje in pod izogibom kazenskih nasledkov po zakonu z dne 24. maja 1888. l. drž. zak. št. 51., oziroma § 46. občnega zakona o živinskih kugah in k temu zakonu izdanega izvršitvenega ukaza, drž. zak. številki 35. in 36. iz leta 1880.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 28. julija 1895.

Št. 9918.

R a z g l a s

Glasom dopisa kr. ogrskega poljedelskega ministerstva z dne 20. julija t. l., številka 49.473., je bilo z ozirom na prejeta ugodna poročila o zdravstvenem stanju med prasiči v Srbiji z dnem 18. julija t. l. iznova dopuščeno, od dne 22. julija t. l. v določenem normalnem številu uvažati prasiče iz **Srbije** v oddelek, ki je v kontumacijskem in pitalnem zavodu **Köbánya (Steinbruch)** zaradi osemdnevnega živinozdravniško-policijskega opazovanja, po pogodbi določenega, v ta namen nalašč napravljen in pod vojaški zapor in nadzor postavljen. Uvažanje prasičev ostane dopuščeno dotlej, dokler se ne pripeti noben slučaj svinjske kuge.

Vsled razpisa visokega c. kr. ministerstva za notranje stvari z dne 26. julija t. l., št. 21.888., je zatorej po členu 4 s Srbijo sklenjenega dogovora o živinskih kugah z dne 9. avgusta 1892. leta, drž. zak. št. 106. iz leta 1893., dopuščeno, začevši s 1. avgustom 1895. leta, tudi v kraljevini in dežele, v državnem zboru zastopane, torej tudi na Kranjsko, uvažati prasiče **izključno srbskega izvira**, kateri so omenjeno živinozdravniško-policijsko opazovanje v **Köbányi (Steinbruchu)** prebili brez cvire pod tistimi pogoji, ki so bili vsled razpisa c. kr. ministerstva z dne 30. junija 1895. leta, št. 18.370, oziroma vsled tuuradnega razglasa z dne 3. julija 1895. leta, številka 8510, točka 2., določeni za uvažanje prasičev iz Ogrske.

To se daje na znanje z dodatkom, da se v ostalem tudi vsa daljša določila nazadnje omenjenega tuuradnega razglasa zmiselno uporabljajo na pošiljanje srbskih prasičev iz pitalnega zavoda v **Steinbruchu na Kranjsko** oziroma v Ljubljano, in da se prestopki teh določil eventualo kaznujejo tudi s kaznimi po zakonu z dne 24. maja 1882. leta, drž. zak. št. 51., oziroma § 46. občnega zakona o živinskih kugah in k temu zakonu izdanega izvršitvenega ukaza, drž. zak. št. 35. in 36. iz leta 1880.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 29. julija 1895.

Št. 9982.

R a z g l a s i l o.

Ker se je glasom uradnih naznanil svinjska kuga vnela tu d na Štajerskem v političnih ekrajih **Bruck ob Muri, Deutschlandsberg, okolica Gradec, Feldbach, Liezen in Weiz**, zato deželna vlada s tem razglasom brezizjemno prepoveduje uvažanje prasičev iz imenovanih okrajev na **Kranjsko**.

Prestopki te prepovedi se kaznujejo po zakonu z dne 24. maja 1882. leta, drž. zak. št. 51.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 30. julija 1895.

Št. 10.319.

R a z g l a s.

Glasom naznanila visokega c. kr. ministerstva za notranje stvari z dne 5. avgusta 1895. leta, št. 23.186. je komitat **Bekeš prost** svinjske kuge; nasproti se je pa svinjska kuga vnela v komitatu **Baranya**.

Vsled tuuradnega razglasa z dne 3. julija t. l., št. 8510., je zatorej, ravna se natanko po pogojih, predpisanih v zgoraj navedenem razglasu, **spet dopuščeno** iz komitata **Bekeš uvažati prasiče, t. j. pitane prasiče**, ki imajo najmanj 120 kilogramov žive teže; nasproti pa je **brez izjeme in brez ozira na živo težo prepovedano**, iz komitata **Baranya** uvažati prasiče na Kranjsko.

To se razglaš v občno ravnanje in gledé prepovedi tudi pod izogibom kazenskih nasledkov po zakonu z dne 24. maja 1882. leta, drž. zak. št. 51., oziroma § 46. občnega zakona o živinskih kugah, in k temu zakonu izdanega izvršitvenega ukaza, drž. zak. št. 35. in 36. iz leta 1880.

C. kr. deželna vlada za Kranjska.

V Ljubljani, dne 6. avgusta 1895.

Listnica uredništva.

O. v P. Kje dobite letošnjih puranov, gosek in fazanov, nam ni znano; če nam pa kdo izmed čitateljev to sporoči, hočema Vam to prijaviti.

J. P. v Št. J. Rastlina „*polygonum sachalinense*“ je res dobra krmska rastlina na pristojnem mestu, in če naredite poskušnjo, dobili boste od tvrdke, od ktere jo naročite, tudi navodilo za pridelovanje. Rastlina „*lathyrus silvestris Wagneri*“ je tudi dobra, a nje nasaditev je zelo draga in ima to veliko napako, da se neenakomerno razvija in zato so na njivi navadno oddelki, ki so lepo obrasteni, a zopet taki, ki ne dajo skoraj nič pridelka.

T. P. v Č. Če Vas Vaši domači prekupci uže sedaj strašijo, da bo prihodnjo pomlad deteljno seme imelo nizko ceno, je to kar smešno, kajti tržnih razmer za deteljo danes še veliki trgovci ne morejo vedeti. Cene pač ne odločuje naša majhna dežela; tu so merodajne dežele Ruska, Ogrska, Francoska in Amerika. Iz Ruskega se vé, da je detelja po suši trpela, Ogrska ima srednjo letino, na Francoskem je pa detelja dobro uspala, a ta izvaž le lucerno. Iz Amerike ni še poročil. Bodite zagotovljeni, da bo naša detelja tudi prihodnje leto imela primerno ceno.